

Lekcija 4: Uzroci zlostavljanja i internetskog zlostavljanja

Nasilnici uče kako biti nasilnici, uglavnom kroz način na koji su se prema njima odnosili veći ili moćniji ljudi u njihovim životima.

- [Uvod](#)
- [Osobnost](#)
- [Obiteljsko okruženje](#)
- [Društveno okruženje](#)
- [Zapamtimo](#)

Uvod

Odgovor na pitanje zašto se dijete počinje nasilno ponašati nije jednostavan. Neki autori kao uzroke nasilnog ponašanja vide međudjelovanje genetskih i okolišnih čimbenika. Dakle, rađamo se s određenom sklonošću, odnosno sklonošću prema agresivnom ponašanju, pa je razni utjecaji iz okoline "izvlače" na površinu. Možda takva ponašanja nisu dio našeg karaktera, ali takvo nas je okruženje „natjeralo“ da nasilje koristimo kao obrambeni mehanizam, način preživljavanja i ophođenja s ljudima. Tvrdi se da postoji mnogo razloga za nasilno ponašanje, ali je sigurno da se nasilnici ne rađaju nasilnici. Individualne osobine djeteta kao što su: impulzivnost, živahnost, višak energije ili nedostatak strpljenja okolina može pripisati lošem ponašanju i percipirati ga kao "loše". Sukladno tome, dijete se počinje tako ponašati.

Dakle, možemo reći da nasilnici uče kako biti nasilnici, uglavnom kroz način na koji su ih tretirali veći ili moćniji ljudi u njihovim životima. Jedan od razloga nasilničkog ponašanja može biti taj što su i sami nekada bili žrtve i naučili da je nasilje prihvatljivo ili jednostavno ne znaju pravilno reagirati i izraziti svoje osjećaje. Neki nasilnici i sami proživljavaju teške i stresne situacije poput razvoda roditelja pa na taj način iskaljuju svoj bijes i nezadovoljstvo na drugima. Neka djeca imaju loše mišljenje o sebi i zbog toga žele da se i drugi osjećaju loše. Neki na taj način privlače pažnju drugih, neki imaju nisko samopouzdanje pa se osjećaju moćnijima nasiljem nad drugima, neki su dio bande koja zlostavlja druge i jednostavno se žele uklopiti poštujući pravila lošeg društva, jest, grupa kojoj žele biti član.

Urođeni karakter i individualne karakteristike djeteta mogu biti jedan od čimbenika, ali i brojni utjecaji okoline kao što su:

- obitelj i obiteljska atmosfera,
- škola i školski život,
- društvo – zajednica i kultura,
- mediji.

What's Cyberbullying?

-1:28

Osobnost

Na individualnoj razini, to se može odnositi na temperament, predispoziciju prema nasilnim igrama, utvrđenu dijagnozu (ili sklonost) prema poremećaju pažnje i hiperaktivnosti, ograničene vještine i sposobnosti rješavanja problema. Kod djece koja imaju tendenciju da budu 'naprasitija' i imaju 'jaku narav' veća je vjerojatnost razvoja nasilničkog ponašanja u budućnosti.

Iako to nije izvjesno, na statističkoj razini je dokazano da djeca koja su naprasitija, s vremenom imaju tendenciju biti agresivnija i imaju manifestacije sklone nasilničkom ponašanju: djeca koja vole 'kontaktne igre', koja su stalno spremna intervenirati u bilo kojoj situaciji, koji nisu sramežljivi. Oni pak koji su mirnijeg temperamenta i opisani kao sramežljivi, skloni riziku, ukratko klasični 'dobar dečko', teže će razviti takve stavove.

To su očito postoci: to je više-manje vjerojatno, ali nije 'izvjesno' ili 'isključivo'. Sklonost igrama i manipulativnim stavovima također predstavlja još jedan predispozicijski faktor za razvoj nasilničkog ponašanja.

Konačno, prisutnost ograničene kompetencije za rješavanje problema (to je sposobnost pronalaženja učinkovitijih i prikladnijih rješenja kao odgovor na radnje koje su poduzeli drugi) može se smatrati rizičnom karakteristikom: subjekt zapravo ne uspijeva adekvatno uspostaviti odnos s drugima jer on ili ona ne posjeduje alate za to.

Obiteljsko okruženje

Nedostatak pažnje i topline u obiteljskim odnosima, svjedočenje djeteta nasilnom ponašanju kod kuće, nedovoljan nadzor i roditeljska briga o djetetu faktori su rizika za razvoj nasilnog ponašanja kod djece. Također, prakticiranjem fizičkog kažnjavanja i verbalne agresije djetetu se šalje poruka da ovakvim ponašanjem dobiva ono što želi. Vrlo je vjerojatno da će dijete kada doživi navedena iskustva ta iskustva koristiti u svom ponašanju s vršnjacima. Australskim istraživanjem došlo se do zaključka da dijete, bez obzira na spol, koje živi u obiteljima koje lošije funkcioniraju, ima veću vjerojatnost da će zlostavljati drugu djecu. Lošije funkcioniranje obitelji opisano je kroz:

- nedostatak suosjećanja roditelja s djetetom,
- nedostatak vrijednosti poštenja i iskrenosti u obitelji,
- nevoljkost zajedničkog rješavanja obiteljskih problema,
- nesloboda izražavanja mišljenja i dr.

Kada se govori o povezanosti obiteljske situacije i vršnjačkog nasilja, često se čuje da djeca koja čine nasilje dolaze iz takozvanih, nesređenih obitelji, odnosno obitelji lošijeg materijalnog statusa ili nižeg stupnja obrazovanja i slično. No, to nije uvijek tako, te se iz tog razloga još jednom potvrđuje stav da je vršnjačko nasilje vrlo složena pojava te da svakom slučaju nasilja treba pristupiti individualno, upoznati se sa situacijom i u skladu s tim postupati.

U obiteljskom okruženju, osobito agresivno ponašanje roditelja ili netočni odgojni stilovi kao što su permissivni ili pretjerano autoritativni, rastreseni ili autoritarni, mogu dovesti do zlostavljanja.

Roditelji koji često imaju agresivne stavove ili često pribjegavaju nasilju daju pogrešan uzor. Iz tog razloga, djeca koja žive u neprijateljskim obiteljskim okruženjima imaju veću vjerojatnost da će kasnije razviti nasilničko ponašanje. Stoga su obitelji u kojima su granični ili jasno delinkventni stavovi široko rasprostranjeni okruženja s većim rizikom. Ali također, nedostatak pažnje prema navikama, potrebama, strastima i interesima svoje djece, te odgojna nezainteresiranost ili nesudjelovanje s njima, utječu na razvoj i ponašanje djece: ponekad su roditelji potpuno nespremni za ono što se njihovoj djeci svakodnevno događa.

Također, nametanje strogih pravila s njihove strane, koja se zatim ne provode, obećanja o kaznama koje se zatim ne postupaju, ili čak pretjerane reakcije koje se izmjenjuju sa stavovima ravnodušnosti, dovode do porasta lošeg ponašanja od strane djece. , koji zbog toga nisu u potpunosti sposobni shvatiti i shvatiti ozbiljnost svojih postupaka.

Društveno okruženje

Grupa prijatelja, školsko okruženje i socijalno okruženje faktori su utjecaja na društvenoj razini.

Na obrazovnoj razini ključna je veza između škole i obitelji. Zapravo, baš kao što stav roditelja kod kuće utječe na ponašanje njihove djece, stav učitelja također utječe na njihovo ponašanje u školi. Učitelji će stoga nastojati surađivati s roditeljima u provedbi ispravnog odgoja djece i moraju se ponašati dosljedno, osuđujući i strogo kažnjavajući nasilničke stavove koji se javljaju u školi.

Ključne aspekte kao što su svijest o patnji drugih, uvažavanje empatije zajedno sa poznavanjem emocija treba naglasiti i u obiteljskom i u školskom okruženju.

Škola

Školsko ozračje također može povećati pojavu nasilnog ponašanja. Nedostatak bliskosti, osjećaja prihvaćenosti svih učenika i međusobnog uvažavanja nastavnika i učenika i obrnuto može biti jedan od čimbenika nasilja u školi. Također, učestalosti nasilja u školi može pridonijeti ignoriranje nasilja odraslih u školi te loš nadzor u cijelom školskom prostoru (hodnici, toaleti, igralište, sportska dvorana). U literaturi se navodi da bi školsko ozračje trebalo biti toplo i prihvatljivo za sve učenike te da bi trebala postojati jasna pravila ponašanja kako među učenicima, tako i u odnosu između učenika i nastavnika.

Društvo

Na nasilničko ponašanje mladih društvo utječe kulturom ponašanja, utjecajem vršnjačkih skupina i medija. Kod mladih se nasilničko ponašanje odvija unutar vršnjačkih skupina, u obliku izražavanja pripadnosti određenoj skupini, u obliku sudjelovanja u nekim sportskim (npr. neredi na stadionima) i glazbenim (npr. koncerti određenih glazbenih žanrova) manifestacijama. Osim navedenog, nasilničko ponašanje se može naučiti, a ako dijete živi u sredini gdje postoji nasilje za koje ne postoje kaznene mjere, vrlo lako može usvojiti takvo nasilničko ponašanje.

Mediji

Mnoga istraživanja bavila su se odnosom medija i odgoja djece, vremenom koje djeca provode uz TV, igrajući video igrice i sl. Gledajući nasilne sadržaje na televiziji, djeca su izložena riziku od razvoja takvog ponašanja. Osim crtića, videa, dramskih filmova i novina, djeca su izložena nasilnim sadržajima i putem interaktivnih medija – interneta. To uključuje video igrice. Uočeno je da djeca, uživljavajući se u igru, svojim ponašanjem u pokretima, izrazima i karakterom kopiraju likove iz igara, dajući svojim prijateljima imena. Brojni su dokazi o utjecaju video i računalnih igara na djecu (Zadravec, A., Uzelac, M. i dr., 2014.).

Suvremeni mediji su sveprisutni, zanimljivi i iznimno višenamjenski. Dakle, pružaju različite mogućnosti za informiranje, učenje, zabavu, komunikaciju itd. Osim što su nužni za razumijevanje

suvremenog svijeta, neizostavni su sastavni dio dječje svakodnevice. Jedan od najpopularnijih medija među mladima svakako je mobilni telefon. Dostupna je u svakom trenutku i na svakom mjestu, postala je svojevrsna „produžena ruka“ mladima. Internet usko povezujemo s mobilnim telefonom. Internet je u vrlo kratkom vremenu postao omiljen među djecom i mladima, a oni su iznimno podložni njegovom utjecaju. Ono ima mnogo pozitivnih strana (npr. izvor je najnovijih saznanja i rezultata istraživanja, brza dostupnost informacija, razmjena iskustava, mišljenja i informacija s vršnjacima i odraslima sličnih interesa ili problema i sl.), ali istovremeno trebali biste biti svjesni opasnosti i rizika koje ono može predstavljati (kao što je puno nasilnog sadržaja, govor mržnje, netočne i površne informacije s kojima se djeca svakodnevno susreću, pretjerana isključenost iz stvarnog svijeta i sl.)

Provedena istraživanja pokazuju da izloženost medijskom nasilju (putem televizije ili računalnih igrica) povećava rizik za agresivno i nasilno ponašanje prema vršnjacima u stvarnom svijetu. Djecu je nemoguće potpuno zaštititi i izolirati od nasilnih medijskih sadržaja. No, gledanje nasilja treba biti popraćeno razgovorom koji upućuje na savjest, etiku, moral i ljudskost. Ako dijete odrasta u okruženju u kojem postoji međuljudska pažnja, tolerancija i poštovanje, tada nasilne scene s televizijskih ekrana neće biti doživljene kao upute o poželjnom ponašanju. Na kraju, treba imati na umu činjenicu da su internet i drugi moderni mediji još uvijek samo alati. Korisnik sam odlučuje kako će ga koristiti i kakve će posljedice proizaći iz takvog ponašanja (Jelić, I., 2017.).

[Link na igru.](#)

Najčešći uzroci nasilja na internetu

- „Boom“ društvenih mreža i interneta – društvene mreže kao što su Facebook, Twitter, TikTok, Instagram, aplikacije za dopisivanje kao što su WhatsApp, Skype i Viber, omogućuju nam vrlo jednostavnu i brzu komunikaciju, a sve je lako vidljivo i dostupno .
- Pretjerano korištenje interneta
- Nedostatak nadzora od strane roditelja i učitelja - roditelji i učitelji uzor su djeci i mladima te se preporučuje da imaju određenu kontrolu nad aktivnostima koje njihova djeca/učenici izvode na internetu. Kada nema kontrole ili nadzora, veća je vjerojatnost da će doći do elektroničkog nasilja.
- Nedovoljno znanje i razvijena svijest o posljedicama – kada dijete zna prepoznati nesigurnu/opasnu situaciju i prijaviti je odrasloj osobi, velika je vjerojatnost da neće imati problem u smislu cyberbullyinga, niti će ga trebati maltretirati na internetu. Isto tako, kod djece je potrebno razvijati svijest o posljedicama širenja slika, videa i osobnih podataka, ali i što više razvijati vrijednosti poput poštovanja, tolerancije i ljubaznosti (Obilježja, uzroci i posljedice cyber nasilja).
- Samo zabava – uzroci online nasilja među vršnjacima često su ljutnja, osveta ili frustracija, ali ponekad vršnjaci svoje kolege ili prijatelje izlažu neprimjerenim situacijama u modernim medijima i iz čiste zabave, dosade, zbunjenosti ili s ciljem stjecanja popularnosti.

[Link na kviz.](#)

Zapamtimo

Pogledajte ove video filmove.

<https://www.youtube.com/embed/tJsGGsPNakw>

<https://www.youtube.com/embed/rnGchpaV0kM>

Učenje kroz igru!

- Sliding puzzle " Stop cyberbullying " - <https://puzzel.org/en/slidingpuzzle/play?p=-NO4SINKjx2IQOLzgS6J>
- Classify concepts according to that causes of violence - <https://puzzel.org/en/categorize/play?p=-NO4i2OCzjnbIm9CqBB>
- Quizizz "Causes of bullying and cyberbullying" - <https://quizizz.com/embed/quiz/63e8e4e4e55fda001ebf4dc4>

Video sadržaji:

- Are you okay? | Award-Winning Short Film, Downloaded from: <https://www.youtube.com/watch?v=tJsGGsPNakw> , 11.2.2023.
- What's Cyberbullying? Retrieved from: <https://www.common sense.org/education/digital-citizenship/lesson/is-it-cyberbullying>, 11.2.2023.

Literatura:

- Jelić, I. (2017). Peer violence among students (Master's thesis). Retrieved from: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:565286> , 11.2.2023.
- Characteristics, causes and consequences of cyber violence. Downloaded from: <https://hr.thpanorama.com/articles/psicologa-educativa/ciberbullying-caractersticas-causas-y-consecuencias.html>, 10.2.2023.

- Media Literacy (2021). Symptoms and consequences of Internet addiction. Retrieved from: <https://www.medijskapismenost.hr/simptomi-i-posljedice-ovisnosti-o-internetu/> , 11.2.2023.
- Zadravec, A., Uzelac, M., Pijaca Plavšić, E. and others (2014). Violence leaves traces - ring the bell for non-violence! Presentation of research results on peer violence and review of peer violence prevention programs. Retrieved from: https://www.cms.hr/system/publication/pdf/33/NOT_final.pdf , 10.2.2023.
- Zelembz, T. (2018). The role of the media in education (Undergraduate thesis). Retrieved from: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:995516> , 11.2.2023.